

Sygn. akt I ACa 189/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wojciech Kościołek
Sędziowie:	SSA Paweł Rygiel SSA Marek Boniecki (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2016 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa B. K.

przeciwko Bankowi (...) w W.

o zwolnienie spod egzekucji

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 27 listopada 2015 r. sygn. akt I C 826/15

1. oddala apelację;

2. zasądza od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Marek Boniecki SSA Wojciech Kościołek SSA Paweł Rygiel

Sygn. akt I ACa 189/16

Uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 20 maja 2016 r.

Powódka B. K. wniosła o zwolnienie spod egzekucji szczegółowo opisanych w pozwie nieruchomości położonych w K. stanowiących: samodzielny lokal mieszkalny, dla którego prowadzona jest księga wieczysta nr (...); udział (...) w nieruchomości będącej lokalem niemieszkalnym – garażem, objętej księgą wieczystą o nr. (...), a stanowiących wg powódki współwłasność łączną małżonków K., w sprawie prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla K. M. R. o sygn. KM 1577/12, na podstawie tytułu egzekucyjnego Banku (...) w W. nr (...),

któremu Sąd Rejonowy dla K. nadał klauzulę wykonalności w postępowaniu prowadzonym pod sygn. I Co 501/12/S, postanowieniem

z dnia 30 marca 2012 r., wyłącznie przeciwko K. K. (2). W piśmie procesowym z dnia 6 lipca 2015 r. powódka wskazała, że z treści pozwu jednoznacznie wynika, że kwestionuje ona prowadzoną egzekucję tylko co do wartości jej udziałów.

Strona pozwana - Bank (...) w W. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa, zarzucając, że korzystające z domniemania zgodności z prawem wpisy w księgach wieczystych wskazują, że małżonkowie są współwłaścicielami w częściach ułamkowych spornych nieruchomości.

Wyrokiem z dnia 27 listopada 2015 r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu, stosownie do jego wyniku.

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny szczegółowo zaprezentowany w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, z którego wynika, że: umową z dnia 28 czerwca 2010 r., zawartą przed notariuszem R. M. (rep. A nr (...)), powódka wraz z mężem K. K. (2) nabyli między innymi będące przedmiotem sporu nieruchomości, za pieniądze pochodzące z majątku wspólnego małżonków K.. W dniu 10 lutego 2011 r. przed notariuszem Ł. H., powódka zawarła ze swoim mężem umowę majątkową małżeńską ustanawiającą w ich małżeństwie ustrój rozdzielności majątkowej (rep. A nr (...)). W dniu 21 marca 2011 r. przed tym samym notariuszem małżonkowie K. zawarli umowę o częściowy podział majątku (rep. A nr (...)). Umowa ta nie objęła spornych nieruchomości. Małżonkowie K. złożyli nadto oświadczenie, że ich udziały w majątku wspólnym są równe. W księgach wieczystych prowadzonych dla ww. nieruchomości będących przedmiotem sporu zostali ujawnieni powódka oraz jej mąż K. K. (2) – jako współwłaściciele w udziałach po 1/2 w przypadku nieruchomości lokalowej oraz współwłaściciele w udziałach po 2706/246376 w przypadku garażu. Podstawą tego wpisu była umowa z dnia 10 lutego 2011 r. o ustanowieniu rozdzielności majątkowej

w małżeństwie. Ani powódka ani jej małżonek nie składali apelacji od tego wpisu. Stronie pozwanej przysługuje wymagalna wierzytelność wobec K. K. (2), która wynika z poręczenia za zobowiązania spółki (...) sp. z o.o. za kredyt udzielony zgodnie z umową z dnia 28 listopada 2006 r., którego warunki zostały zmienione na podstawie ugody z dnia 28 lutego 2011 r. W dniu 13 marca 2012 r. strona pozwana wystawiła przeciwko K. K. (2) bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), natomiast 30 marca 2012 r. Sąd Rejonowy dla K. w sprawie o sygn. I Co 501/12/S nadał temu tytułowi klauzulę wykonalności – maksymalnie do kwoty 66.000.000 zł. Z wniosku strony pozwanej prowadzona jest egzekucja przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla K. M. R. w sprawie o sygn. KM 1577/12. W dniu 19 października 2012 r. komornik ten sporządził zawiadomienia o wszczęciu egzekucji przeciwko K. K. (2), którego przedmiotem jest 1/2 części w prawie własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego przy ul. (...)

w K. oraz udział (...) części w prawie własności lokalu niemieszkalnego

o numerze (...) (garaż) położonego przy ul. (...) w K.. W dniu 2 grudnia 2013 r. komornik zawiadomił stronę pozwaną oraz dokonał obwieszczenia o zakończeniu czynności opisu i oszacowania tych nieruchomości. Postanowieniem z dnia 19 marca 2015 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II Ca 1690/14 Sąd Okręgowy w Krakowie zmienił zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego dla K. z dnia 10 kwietnia 2014 r. wydane w sprawie o sygn. akt I Ns 702/13/S w ten sposób, że oddalił wniosek B. K. o zniesienie współwłasności nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny, położony w K. przy ul. (...).

W ustalonym przez siebie stanie faktycznym, po dokonaniu analizy zebranego

w sprawie materiału dowodowego, Sąd Okręgowy uznał powództwo za nieuzasadnione. Wskazał, że z uzasadnienia pozwu w jego pierwotnym brzmieniu wynikało jednoznacznie, iż powódka kwestionowała prowadzenie egzekucji właśnie z udziałów swojego małżonka, opierając to na argumentacji, zgodnie z którą umowa o ustanowieniu rozdzielności majątkowej nie znosiła współwłasności i nie kreowała rzeczowego podziału nieruchomości, zatem wierzyciel – strona pozwana w istocie skierowała egzekucję do majątku wspólnego małżonków K., co było niedopuszczalne. Sąd pierwszej instancji z powołaniem się na przepisy art. 46 k.r.o., art. 1035 k.c., art. 197-221 k.c., art. 43 §1 i 2 k.r.o. oraz pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2015 r. (III CZP 9/15), przyjął, że wierzyciel jednego z małżonków, poszukując zaspokojenia z majątku wspólnego po ustaniu wspólności małżeńskiej, może skierować egzekucję do udziału swojego dłużnika w majątku wspólnym. Za niezasadne uznał Sąd

Okręgowy stanowisko powódki, która argumentowała, że umowa o ustanowieniu rozdzielności majątkowej została zawarta jedynie „na przyszłość”. Podkreślono również, że małżonkowie K. zawierając przed notariuszem umowę o częściowy podział majątku wspólnego, oświadczyli zgodnie, że ich udziały w majątku wspólnym są równe. Sąd Okręgowy nie podzielił zarzutu strony pozwanej, wg której domniemanie zawarte w art. 3 ustawy o księgach wieczystych i hipotece można obalić jedynie w drodze powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. Za nieistotną dla rozstrzygnięcia w sprawie uznał Sąd pierwszej instancji tezę z uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 19 marca 2015 r., wg którego do ujawnienia współwłasności udziałowej powódki i jej męża doszło w sposób niezgodny z prawem.

Wyrok powyższy zaskarżyła w całości apelacją powódka, wnosząc o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa.

Apelująca zarzuciła naruszenie: art. 46 i art. 47 k.r.o. w zw. z art. 316 k.p.c., poprzez błędną interpretację polegającą na przyjęciu, że wierzyciel jest uprawniony do prowadzenia egzekucji z nieruchomości stanowiących współwłasność łączną małżonków K. na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego wyłącznie przeciwko mężowi powódki oraz art. 841 §1 k.p.c. poprzez niezasadną odmowę jego zastosowania.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

W toku postępowania apelacyjnego powódka wniosła o rozważenie możliwości zawieszenia postępowania na podst. art. 177 §1 pkt 1 k.p.c. do czasu zakończenia wszczętego postępowania o podział majątku wspólnego małżonków K. połączonego z wnioskiem o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż Sąd Okręgowy prawidłowo, z poszanowaniem reguł wyrażonych w przepisie art. 233 §1 k.p.c. ustalił stan faktyczny sprawy, co sprawiło, że Sąd Apelacyjny przyjął go za własny.

Przed przystąpieniem do oceny zarzutów apelacji, zauważyć należy, że stosownie do unormowania zawartego w art. 843 §1 k.p.c. w pozwie zawierającym powództwo przeciwegzekucyjne powód powinien przytoczyć wszystkie zarzuty, jakie w tym czasie mógł zgłosić, pod rygorem utraty prawa korzystania z nich w dalszym postępowaniu.

W rozpoznawanej sprawie powódka w pozwie zarzucała, że egzekucja na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego wyłącznie przeciwko jej mężowi nie może zostać skierowana do przedmiotów objętych majątkiem wspólnym, a do takich - jej zdaniem – należało zaliczyć sporne nieruchomości. Przedmiotem zarzutu nie była natomiast kwestia nierównych udziałów w majątku wspólnym, co zasadniczo wykluczało skuteczne powoływanie się na tę okoliczność w późniejszym etapie postępowania. Inną kwestią pozostaje, że nawet wskazanie tej podstawy powództwa ekscydencyjnego nie mogłoby okazać się skuteczne. W judykaturze nie budzi żadnych wątpliwości pogląd, że wydane na podst. art. 43 §2 k.r.o. orzeczenie sądu ustalające nierówne udziały w majątku wspólnym ma charakter konstytutywny, jakkolwiek sporne pozostają zapatrywania co do skutku czasowego takiego rozstrzygnięcia. Niezależnie jednak od wspomnianej kwestii spornej, w każdym wypadku na istnienie nierównych udziałów w majątku wspólnym osoba zainteresowana będzie się mogła powołać najwcześniej z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia w tym przedmiocie. W rozpoznawanej sprawie poza sporem pozostawała okoliczność braku tego rodzaju judykatu, a zatem powódka nie mogła się na niego skutecznie powołać.

Sąd pierwszej instancji w sposób prawidłowy zastosował prawo materialne. Istota sporu sprowadzała się do wyjaśnienia, czy zawarta między stronami umowa ustanawiająca ustrój rozdzielności majątkowej skutkowałą przekształceniem bezudziałowej wspólności małżeńskiej we współwłasność udziałową i czy przed dokonaniem

podziału majątku wspólnego możliwe było skierowanie egzekucji do przedmiotu, który uprzednio stanowił składnik majątku wspólnego.

Na wstępie odrzucić należało pogląd skarżącej co do tego, że o ile strony inaczej nie postanowią, umowa ustanawiająca rozdzielną majątkową odnosi skutek „na przyszłość”, tj. co do przedmiotów nabytych po zawarciu umowy. Teza taka jest sprzeczna z treścią art. 50¹ k.r.o., a przede wszystkim art. 51 k.r.o. Umowa ustanawiająca ustrój rozdzielną majątkową powoduje, że zamiast trzech mas majątkowych (majątek wspólny, majątek osobisty męża, majątek osobisty żony) w małżeństwie funkcjonują tylko dwa majątki osobiste małżonków, w skład których wejdą również udziały w przedmiotach objętych wcześniej wspólnością majątkową (por. E. Skowrońska-Bocian, Komentarz do art. 51 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, LexisNexis 2014). W rozpoznawanej sprawie zatem, z dniem 10 lutego 2011 r. udziały powódki i jej męża weszły w skład ich majątków osobistych.

Sąd Okręgowy nie naruszył swoim rozstrzygnięciem przepisów art. 46 i 47 k.r.o., także w związku z art. 316 k.p.c. Apelacja w swojej treści nie dostarcza argumentów, które mogłyby wzruszyć podzielane przez Sąd drugiej instancji poglądy i argumentację zaprezentowaną na jego uzasadnienie, zawarte w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2015 r., podjętej w sprawie o sygn. III CZP 9/15. Nie sposób oprzeć się wrażeniu, że polemika apelującej z zapatrywaniem Sądu Okręgowego wywodzonym z ww. uchwały sprowadzała się w istocie do akcentowania różnic w stanach faktycznych obu spraw. Tymczasem oczywista odmienną okoliczności, w których zapadały rozstrzygnięcia, nie przekreśla – w ocenie Sądu Apelacyjnego – szerszego wydzwiku tezy Sądu Najwyższego, zgodnie z którą wierzyciel jednego z małżonków po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej może prowadzić egzekucję z udziału tego małżonka we własności nieruchomości wchodzącej poprzednio w skład majątku wspólnego. Uważna lektura uzasadnienia uchwały nie pozwala na ograniczenie zaprezentowanego w niej poglądu do stanu faktycznego, w którym została wydana, czy to ze względu na przedmiot egzekucji, czy to z uwagi na prawidłowość wpisów w księdze wieczystej, czy wreszcie wobec faktu dysponowania przez wierzyciela w sprawie ocenianej przez Sąd Najwyższy wyrokiem ze skargi pauliańskiej.

Trafnie podnosi także Sąd Okręgowy brak związania poglądem wyrażonym przez Sąd drugiej instancji w sprawie II Ca 1690/14. Zauważyć przy tym wypada, że Sąd odwoławczy stanął na stanowisku, że wobec faktu, iż nieruchomość będąca przedmiotem zniesienia współwłasności stanowiła uprzednio przedmiot wspólności majątkowej, koniecznym jest wszczęcie postępowania o podział majątku wspólnego, między innymi z uwagi na konieczność kompleksowego rozliczenia tego majątku i roszeń z tym związanych, przy jednoczesnej dopuszczalności częściowego podziału jedynie w wypadku wystąpienia ważnej przyczyny. Pogląd ten w żadnym wypadku nie podważa udziałowego charakteru współwłasności po ustaniu wspólności majątkowej tudzież możliwości skierowania egzekucji do udziału małżonka.

Nie przekonuje również powołanie się przez skarżącą na przepis art. 92 ust. 4 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (t. jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 164 ze zm.). Nawet jeśli potraktować zawarcie umowy o ustanowienie ustroju rozdzielną majątkowej jako czynność powodującą zmianę ujawnionego w księdze wieczystej prawa, to zaniechanie przez notariusza zamieszczenia w akcie notarialnym wniosku o dokonanie wpisu w księdze wieczystej nie rodziło żadnych skutków prawnorzeczowych.

Sąd Okręgowy nie naruszył przepisu art. 47 k.r.o. Jak już wskazywano wyżej, brak jest podstaw do uznania, że zawarcie umowy małżeńskiej wywołuje wyłącznie skutki na przyszłość. Nie jest też tak, że dla „dopełnienia” umowy ustanawiającej ustrój rozdzielną majątkowej konieczne jest skonkretyzowanie jej skutków poprzez wskazanie, jakie przedmioty wejdą w wyniku tej umowy w skład majątku wspólnego, a jakie majątków osobistych. Z chwilą bowiem zawarcia takiej umowy majątek wspólny przestaje istnieć, a jego składniki stają się elementami majątków osobistych, stosownie do art. 51 k.r.o. i art. 50¹ k.r.o.

W rozpoznawanej sprawie nie doszło również do obrazy art. 46 k.r.o. Ocenę tego zarzutu utrudnia niewątpliwie brak wskazania, których przepisów o wspólności majątku spadkowego i dziale spadku Sąd nie zastosował lub uczynił to wadliwe. Tym niemniej Sąd Apelacyjny żadnych tego rodzaju uchybień nie dostrzegł. Podkreślenia wymaga, że szczegółową analizę omawianego przepisu w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia aktualnie rozpoznawanej sprawy

przeprowadził Sąd Najwyższy w przywoływanej już kilkakrotnie uchwale z dnia 17 kwietnia 2015 r. Zbędne przy tym wydaje się przytaczanie w pełni akceptowanej przez Sąd Apelacyjny argumentacji zawartej w uzasadnieniu uchwały. Zauważyć jednak należy, iż Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że zawarte w art. 46 k.r.o. odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów o wspólności majątku spadkowego, które uzupełnia regulację statusu majątku wspólnego po ustaniu wspólności małżeńskiej, nie obejmuje odesłania do przepisów procesowych normujących dopuszczalność prowadzenia egzekucji ze spadku, w których ustalone zostały jej ograniczenia (art. 779 §1 k.p.c.).

Nie zasługiwał również na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 316 §1 k.p.c. Przede wszystkim apelująca nie wskazała w żaden sposób, na czym polegała niekompletność materiału dowodowego zgromadzonego przed Sądem pierwszej instancji. Poza tym z uwagi na procesowy charakter tego zarzutu, jego skuteczne podniesienie wymagałoby wykazania wpływu na treść skarżonego orzeczenia.

Sąd Apelacyjny nie znalazł wystarczających podstaw do zawieszenia postępowania na podst. art. 177 §1 pkt 1 k.p.c. Po pierwsze, zarzut nierówności udziałów w majątku wspólnym nie został objęty pozwem, a zatem powinien znaleźć się poza kognicją Sądu, stosownie do art. 843 §3 k.p.c. Dopiero prawomocne orzeczenie w przedmiocie ustalenia nierównych udziałów lub przyznania spornych nieruchomości w wyniku podziału majątku powódce może stanowić podstawę powództwa ekscedencyjnego. Aktualnie brak jest zatem związku między rozpoznawaną sprawą a wnioskiem o podział majątku wspólnego. Po wtóre, nie można zapominać, że art. 177 k.p.c. przewiduje podstawy fakultatywnego zawieszenia postępowania. Nie przesądzając oczywiście w tym miejscu zasadności wniosku o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym, nie sposób nie dostrzec, że przy częściowym umownym podziale majątku małżonkowie oświadczyli, iż ich udziały w majątku wspólnym są równe (k. 51).

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

Za podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, które po stronie pozwanej ograniczyły się do wynagrodzenia radcy prawnego przyjęto art. 98 §1 k.p.c. w zw. z art. 391 §1 k.p.c. oraz §6 pkt 7 w zw. z §12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 490).

SSA Marek Boniecki SSA Wojciech Kościółek SSA Paweł Rygiel